

Beeldenroute Ton Koops

Over Ton Koops

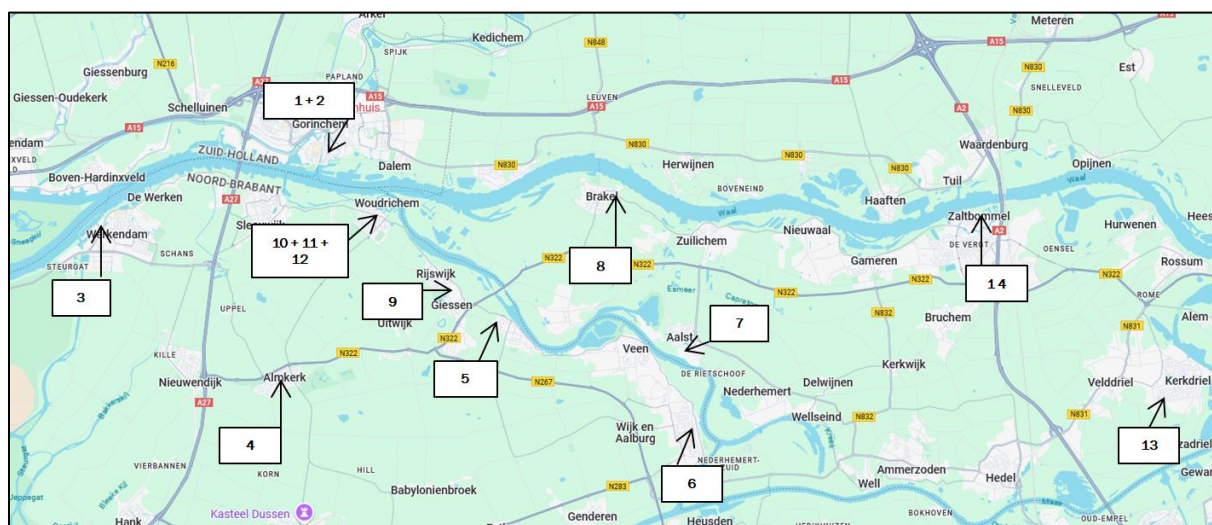
Ton Koops (Waddinxveen 1944) sinds 1979 professioneel werkzaam als beeldend kunstenaar. Gedurende zijn kunstenaarschap staan de natuur en mens- en dierfiguren centraal. De inmiddels in Gorinchem woonachtige kunstenaar verruilde in 2000 het Noord-Brabantse Giessen voor het in de Zeeuws-Vlaamse polders gelegen IJzendijke. Ofschoon er in heel Nederland kunstwerken van Ton Koops in de publieke ruimte zijn te bezichtigen, zijn de meeste van de openbare kunstwerken van Ton terug te vinden in het rivierengebied en dan specifiek in het Land van Heusden en Altena en de Bommelerwaard.

Over de route

Het is voor een belangstellende goed mogelijk om binnen een paar uur een overzicht van Ton's oeuvre te verkrijgen. Omdat niet alle kunstwerken publiekelijk toegankelijk zijn, is er voor gekozen slechts die werken in de routebeschrijving op te nemen die voor iedereen te bezichtigen zijn. Natuurlijk is het aan u om een ander beginpunt te kiezen of slechts een gedeelte van de route te volgen. Op het landkaartje hieronder vindt u de nummers van de betreffende kunstwerken. Bij ieder kunstwerk kunt u tevens enige interessante details vernemen.

De totale route bedraagt zo'n 55 kilometer en is dus interessant als fietsroute. Optioneel is de route naar de beelden in Kerkdriel en Zaltbommel waardoor de totale route zo'n 100 kilometer zal bedragen.

Hieronder ziet u het overzicht van de locaties van de betreffende beelden.

Overzicht stijlperiodes van de beelden op deze route

Aanvankelijk werkte Ton Koops uitsluitend figuratief.

Uitingen van deze brons realistische periode (1979-1982) zijn de volgende beelden.

“Zalmvisser”(1979): Rijkswal, Woudrichem: coördinaten: 51°49'04.7"N 5°00'24.1"E:
(beeld nr. 10)

“Brakelse vrouw”(1981): Kuispunt Nieuwstraat/Waaldijk, Brakel: coördinaten: 51°49'15.3"N 5°05'52.4"E:
(beeld nr. 8)

“Spelende kinderen”(1982): Molenstraat 10, Almkerk: coördinaten: 51°46'13.7"N 4°57'46.9"E:
(beeld nr. 4)

Door de jaren heen onderzocht Ton materiaal en figuratie grondig. En geïnspireerd door Arp, Moore en Brancusi kwam hij tot ronde, gestileerde, organische vormen, gepolijst in brons. Deze beelden zijn tot de kern van vorm en beweging teruggebracht. Beelden die helemaal rondvloeien. Dichte beelden met de kracht erin opgesloten. Uit deze brons abstracte periode (1982-1987) zijn eveneens voorbeelden in de route te zien.

“Samenheid”(1982): Wethouder de Joodeweg, Woudrichem: coördinaten: 51°48'40.5"N 4°59'58.1"E:
(beeld nr. 11)

“Fantasiedier”(1984): Oudendijk 62, Woudrichem: coördinaten: 51°48'38.6"N 4°58'51.4"E:
(beeld nr. 12)

“Kip”(1985): Kruispunt Wordenseweg/Bulkseweg, Kerkdriel: coördinaten: 51°46'10.1"N 5°19'20.4"E:
(beeld nr. 13)

Langzaam veranderden de sculpturen van rond naar vlak. De traditionele vormen werden teruggebracht tot een fascinerend geometrisch vlakspel. Zoekend, als mens van zijn tijd, komt hij uit bij andere materiaalkeuzes zoals diverse soorten staal zoals roestvrij staal en cortenstaal. Uit deze abstracte periode (1987- heden) zijn onderstaande kunstwerken in de route te vinden.

“Fokzeilen” (1987): Beatrixhaven 49, Werkendam: coördinaten: 51°48'49.0"N 4°53'04.4"E:
(beeld nr. 3)

“Gemeenschap” (1987): Kruising Langenhof/Prins Bernhardstraat, Andel: 51°47'08.7"N 5°03'08.2"E:
(beeld nr. 5)

“Joods monument” (1989): Kruising Melkpad/Westwagenstraat, Gorinchem: coördinaten: 51°49'50.5"N 4°58'13.7"E:
(beeld nr. 2)

“In de Zon” (1991): Havendijk, Gorinchem: coördinaten: 51°49'54.3"N 4°58'39.9"E:
(beeld nr. 1 beeldenroute)

“Jip en Janneke”(1992): Waalkade, Zaltbommel: 51°48'53.5"N 5°14'54.9"E:
(beeld nr. 14)

“Vredesmonument” (1993): Grote Kerkstraat 53, Wijk en Aalburg: coördinaten: 51°45'36.5"N 5°07'51.5"E:
(beeld nr. 6)

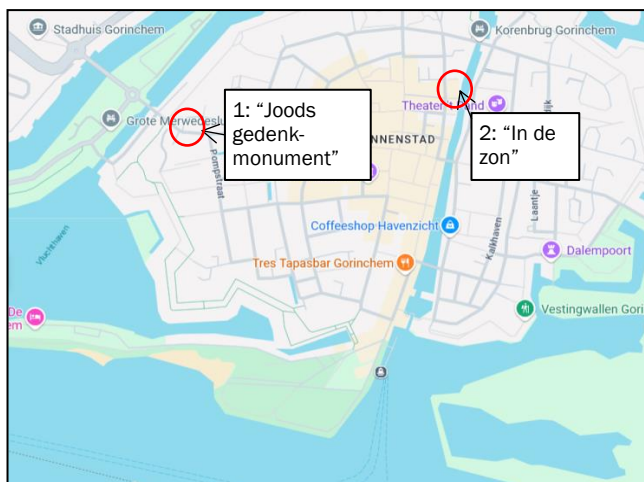
“Steenovenfolk” (1999): Kruising E.P. Van Ooijenstraat/Pr. Wilhelminastraat, Aalst: coördinaten: 51°46'59.1"N 5°07'33.8"E: (beeld nr. 7)

“Omarm - me” (2021): Kruising Parallelweg/Hendrik Cornelis Hakstraat, Giessen: 51°47'36.0"N 5°01'36.4"E:
(beeld nr. 9)

Gorinchem

Gorinchem is de ideale plaats om de beeldenroute van Ton Koops te beginnen. Het is per trein bereikbaar en de historische binnenstad leent zich ervoor om bezichtigd te worden. Zoals eerder al aangegeven kunt u in Gorinchem een tweetal kunstwerken van hem bekijken. Tevens heeft het Gorinchems museum (gelegen in het voormalig gemeentehuis aan de markt bij de grote kerk) een beeld hem in de collectie.

De twee openbare kunstwerken zijn het object "In de zon" en het Joods monument. Het beste uitzicht op het beeld "In de zon" is vanaf de Havendijk. Op de nabijgelegen brug heeft u een prachtig blikveld op de Lingehaven. Verder is er het in 1989 ontworpen Joods gedenkmomument te zien ter nagedachtenis aan de zeventig Joodse burgers die de tweede wereldoorlog niet overleefden. Dit monument is in 1996 verplaatst naar de huidige bestemming die mede door Ton Koops werd gereconstrueerd. Het beeld is nu te vinden op de hoek van de Westwagenstraat en het Melkpad.

"In de zon"
In 1991 door de gemeente Gorinchem aangekocht ter gelegenheid van de kunstmanifestatie "Lingehaven in beeld". Dit 4 meter hoge beeld is gemaakt van plaatstaal.

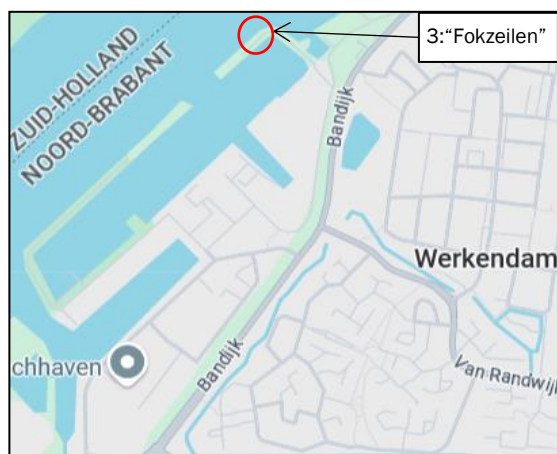
"Het Joods gedenkmomument" (2,5 meter) laat tegen de muur de menora (Joodse kandelaar) zien, met op de grond (vertrapt) de concentratiekamp hekken die een bijna spiegelbeeld vormen. Verder zijn de namen van alle omgekomen Joodse inwoners van Gorinchem op de ronde muur erachter weergegeven.

Gorinchem – Werkendam (11 kilometer)

Na in de Westwagenstraat het Joods monument te hebben bekeken gaat de weg via de kleine brug naar links de Nieuwe Wolperensdijk op richting het industrieterrein Avelingen en Hardinxveld. Na een kleine twee kilometer te hebben gereden slaat u direct na het viaduct onder de A27 linksaf richting Breda. Zowel fiets als auto gaan nu de Merwedediijk over. U heeft hierbij een mooi uitzicht over het Land van Heusden en Altena. Fietsers slaan onderaan de brug linksaf om vervolgens over de dijk richting Werkendam te fietsen. Automobilisten slaan iets verder bij afslag 23 af, richting Werkendam. Beide routes komen elkaar bij de Banddijk in Werkendam weer tegen waarna via de wegen Biesboschhaven Zuid en Biesboschhaven Noord naar de Beatrixhaven kan worden gereden.

Gesitueerd op het havenhoofd (achter het gebouw van De Klerk bij het gebouw van de Havenmeester van Werkendam waar parkeergelegenheid voor auto's aanwezig is), heeft u bij het beeld "Fokzeilen" een prachtig uitzicht op het voorbijvarend scheepvaartverkeer op de Nieuwe Merwede.

3: "Fokzeilen"

Het beeld "Fokzeilen" is met een hoogte van 7 meter een van de grotere kunstwerken van Ton Koops. De bovenzijde van dit in 1987 geplaatste beeld dat is vervaardigd van roestvrij staal, draait mee op de wind.

Werkendam – Almkerk (10 kilometer)

De volgende plaats waar de route u heen leidt is Almkerk. Zowel automobilisten als fietsers rijden via de dijkgraaf Den Dekkerweg terug richting de A27. In plaats van de snelweg opnieuw te vervolgen richting Breda en bij de volgende afslag 22 Nieuwendijk af te slaan richting Almkerk, kunt u er ook voor kiezen de toeristische route te volgen. Dit kan door de snelweg over te steken waarbij u de ANWB-borden richting Almkerk aanhoudt. Na allereerst door het plaatsje Uppel te zijn gekomen bereikt u via de Provincialeweg Noord (een dijkje met aan weerskanten authentieke dijkhuisjes) Almkerk. Bij de rotonde vervolgt u de weg waarna u bij de eerstvolgende grote weg linksaf de Voorstraat in slaat. De Voorstraat loopt over in de Kruisstraat waar op de hoek van de Etos rechtsaf de Molenstraat wordt ingegaan. In deze straat vindt u het beeldje "Spelende kinderen". Dit bronzen beeldje stamt uit de korte beginperiode waarin Ton Koops in eerste instantie alleen figuratieve beelden maakte.

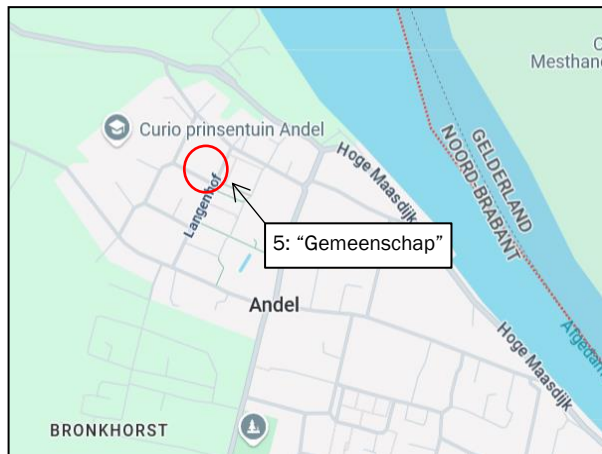
4: "Spelende kinderen"

"Spelende Kinderen" is een bronzen beeldje waarvoor kinderen van de lagere school, waarop ook de kinderen van Ton Koops les kregen, model hebben gestaan.

Almkerk – Andel (8 kilometer)

U vervolgt te Molenstraat en slaat bij de T-splitsing rechtsaf de Brugdam in. Vervolgens gaat u bij het eerste kruispunt linksaf de Brugdam in. Langs een aantal sfeervolle boerderijen en het golfterrein aan uw rechterzijde gaat de weg over in de Almweg (provinciale weg N322) richting Giessen en Zaltbommel. Fietsers rijden door het plaatsje Waardhuizen alvorens bij de rotonde deze provinciale weg over te steken en meteen rechtsaf te slaan. De N322 wordt vervolgd waarna Giessen wordt bereikt. Fietsers houden het OK-benzinestation aan hun linkerhand en rijden de Randweg ervoor omhoog met de nieuwbouw van Giessen aan hun linkerhand. Op de Maasdijk aangekomen slaat u rechtsaf richting Brakel en Zaltbommel en vervolgens na 100 meter nogmaals rechtsaf richting Andel. De automobilist vervolgt bij de rotonde en het OK-benzinestation de N322 richting Zaltbommel. Bij volgende rotonde (eerste afslag) moet rotonde rechtsaf worden geslagen via de Hoge Maasdijk richting Andel. Bij het bebouwde kom bord "Andel" slaat u meteen rechts de dijk af en komt in de Huiswerf. Bij de tweede straat slaat u rechtsaf de Langenhof in. Na 70 meter komt u bij de kruising met de Prins Bernhardstraat en ziet u direct links het beeld "Gemeenschap" dat uit cortenstaal is vervaardigd.

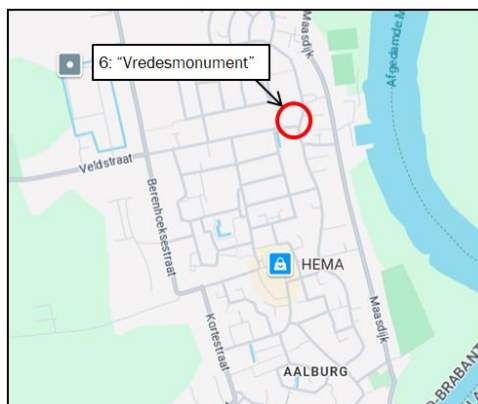
Het beeld "Gemeenschap" uit 1987 is een van de eerste beelden waarin Ton Koops van materiaalkeus is veranderd. Dit 2,25 meter hoge beeld is uit plaatstaal vervaardigd en symboliseert geborgenheid en beschutting. "Gemeenschap"

Andel - Wijk en Aalburg (7,5 kilometer)

U draait en gaat via de Huiswerf terug naar de Hoge Maasdijk die u nu direct rechts opdraait langs de mengvoederfabriek van De Heus en zo'n 7 kilometer vervolgt richting Veen en Wijk en Aalburg. Geniet allereerst van de mooie uitzichten aan uw linkerhand van de Afgedamde Maas en tevens van de mooie boerderijen die na het passeren van Andel aan uw rechterzijde binnendijks te zien zijn. Vooral in het voorjaar als de appel- en perenbomen in bloei staan doet dit stukje dijk niet onder voor de beroemde Lingeroute. U passeert Camping "De Hoge Waard" en ziet in Veen aan uw linkerzijde een pontje liggen. Dit pontje gebruikt u straks, na in Wijk en Aalburg te zijn geweest, om naar Aalst over te steken.

Nu vervolgd u nog zo'n 2 kilometer de Hoge Maasdijk tot het centrum van Wijk en Aalburg. Direct na de garage gaat u rechtsaf de Torenstraat in richting de kerk en beneden angekommen opnieuw naar rechts de Grote Kerkstraat in. Hier vindt u achter de kerk het voormalige gemeentehuis van Wijk en Aalburg waar het "Vredesmonument" is gesitueerd dat Ton in 1993 in opdracht van de gemeente Wijk en Aalburg heeft vervaardigd.

Het "Vredesmonument" vóór het voormalige gemeentehuis. Een zwerm duiven vliegt door een betonnen muur waarbij de massa de muur doet breken. De vogels zijn identieke roestvrij-stalen vormen.

Verder kon in Wijk en Aalburg tot enkele jaren geleden de markante "Uittenhout Designstudio BNO" worden bekeken waartegen het kunstwerk "Lijnen" van Ton Koops was opgenomen. "Lijnen" was een van de weinige kunstwerken die tezamen met de het gebouw en in overleg met de architect werd geconstrueerd. Zij vormden dan ook een prachtige twee-eenheid.

Deze studio heeft inmiddels een andere bestemming gekregen en het beeld is verwijderd.

Wijk en Aalburg – Aalst (5 kilometer)

Vanuit de Grote Kerkstraat rijdt u via de Hoge Maasdijk terug richting Veen waar u al eerder langs kwam. In Veen aangekomen slaat u rechtsaf richting de pont die u naar Aalst brengt. Overgestoken rijdt u via de Veerdam linksaf de Dijk op (u bent zodra u de veerpont afgaat al in het dorpje Aalst). Na 150 meter slaat u rechtsaf de Dorpstraat die links afbuigt naar de Donkerstraat die bij de kruising overgaat in de E.P. Van Ooijenstraat waar het beeld “Steenovenvolk” zich direct aan uw linkerzijde op de hoek van E.P. Van Ooijen- en prinses Wilhelminastraat is gesitueerd. Het “Steenovenvolk” werd geplaatst als eerbetoon aan de vele arbeiders die vroeger in een van de vele steenfabrieken aldaar hebben gewerkt. Het beeld uit 1999 betreft een van de laatste die door Ton Koops in publieke ruimte in deze omgeving.

Het “Steenovenvolk” 2 bij 3 meter. Saillant detail is het feit dat deze stenen door Ton Koops op de traditionele manier gestapeld zijn.

De route splitst zich hier in een kortere route (55 kilometer) en in een langere (100 kilometer). Deze laatste route maakt nu een extra lus via Kerkdriel en Zaltbommel om vervolgens in Brakel, weer bij de kortere route aan te sluiten. Allereerst nu de korte routebeschrijving vanuit Aalst direct naar Brakel zal leiden. In de bijlage volgt de langere rit waarin de route vanaf Aalst via Kerkdriel en Zaltbommel naar Brakel verder zal worden uitgewerkt.

Aalst – Brakel (5 kilometer)

Vanuit de Donkerstraat rijdt u terug naar de Maasdijk. Op de dijk aangekomen slaat u rechtsaf. Na ongeveer 1,5 kilometer slaat u rechtsaf en vervolgt uw weg via de Leenderdijk. In het restaurant aan deze dijk kunt u even bijkomen van uw inspanningen. Deze dijk gaat bij het oversteken van de provinciale weg over in de Meidijk. Vervolgens komt u op een T-splitsing met uitzicht op de Waal. U slaat nu linksaf richting Brakel. Na ongeveer 2 kilometer bereikt u Brakel waar u links het beeld “de Brakelse vrouw” ziet staan. Deze vrouw tuurt bezorgd over de dijk naar het “wassende water”. Dat gebeurde recent nog 1995 toen de gehele Bommelerwaard vanwege de extreem hoge waterstand werd geëvacueerd.

De “Brakelse vrouw” is de tweede grote opdracht die Ton Koops maakte. Het beeld werd in 1981 op een toepasselijke gure herfst-dag onthuld.

Brakel – Giessen (6 kilometer)

Via de Burgemeester Posweg belandt u opnieuw op de provinciale weg (N322). U slaat rechtsaf richting Giessen. Fietsers kunnen vanaf dit moment via het fietspad dezelfde richting op fietsen.

Optie:

Na drie kilometer heeft u de mogelijkheid om een omweg te maken naar Slot Loevestein dat bezichtigd kan worden en waar een horecagelegenheid is. Dit kasteel ligt op een schiereiland waarbij in ieder geval automobilisten genoodzaakt zijn om dezelfde weg terug te rijden indien ze de beeldenroute willen vervolgen. Voor fietsers is er in de zomer de mogelijkheid om via een voetveer vanuit Slot Loevestein naar Woudrichem te varen en hier de beeldenroute te vervolgen. Ook kan vanuit Woudrichem per pont naar Gorinchem worden gevaren.

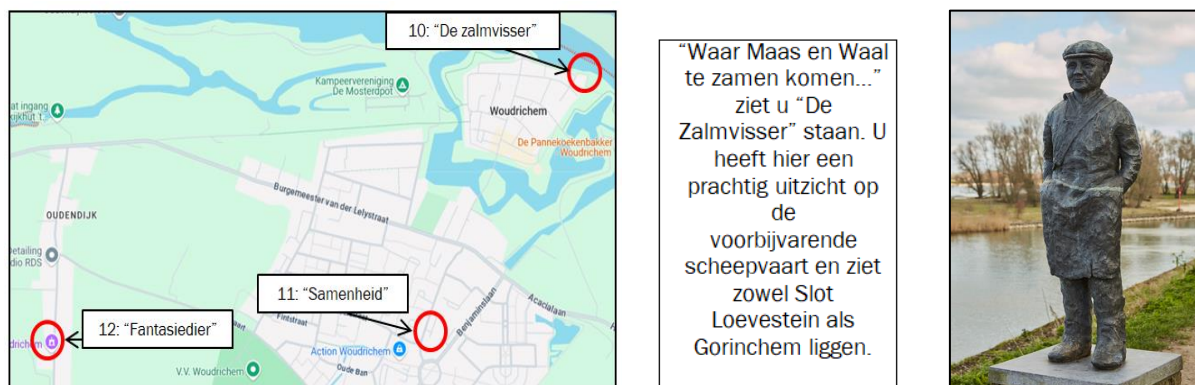
Nadat u het sluizencomplex en de afgedamde Maas bent gepasseerd slaat u de eerste rotonde rechtsaf de Maasdijk richting Giessen op. U bent al eerder op deze afslag geweest toen u de weg richting Andel afsloeg. U komt vervolgens bij de hervormde kerk en een splitsing. (Zoals u wellicht weet heeft Ton Koops 30 jaar in Giessen gewoond. In de oude smederij "De Smidse" aan de Maasdijk heeft hij de meeste van de in deze beeldenroute voorkomende beelden ontworpen). Vijftig meter na deze splitsing ziet u aan uw rechts het huis "De Smidse" liggen.

Vermeldenswaardig is nog dat er in Giessen sinds 1985 zijn beeld "Vleugels" stond. Dit bronzen beeld werd recent gestolen waarna hij van de gemeente Altena in 2021 opdracht kreeg om nieuw beeld nabij die locatie te vervaardigen. Dit nu in roestrijf staal uitgevoerde nieuwe beeld draagt de titel "Omarm - me". Om dit beeld te zien draait u bij de splitsing bij de kerk linksaf de Burgstraat in waarna u bij de T-splitsing rechtsaf de Parallelweg opdraait. Aan uw rechterhand voorbij het complex "De Jager" en op de kruising met de Hendrik Cornelis Hakstraat ziet u het nieuwe beeld staan.

Giessen - Woudrichem/Oudendijk (4 kilometer)

Via de Almgweg die overgaat in de Veldweg komt u vervolgens in Woudrichem. U vervolgt de route door de afslag richting het centrum van het oude vestingstadje te nemen. Daar op de vestingwal (achter de Hoogstraat nabij het voormalig oude raadhuis), vindt u zijn eerste opdracht in het publieke ruimte: "De Zalmvisser". Dit brons figuratieve beeld kijkt sinds 1979 over de rivieren uit. Verder is er in het stadje nog een beeld uit zijn bronzen periode te bekijken. Dit is het beeld "Samenheid" dat voor het voormalige bejaardenhuis "Lemmenskamp" in de Wethouder De Joodestraat is te zien. In het nabije plaatsje Oudendijk kunt u het "Fantasiedier" op het schoolplein bij de basisschool aan de Oudendijk 62 bekijken.

De beelden
"Samenheid" en
"Fantasiedier"
stammen uit de
brons abstracte
periode.

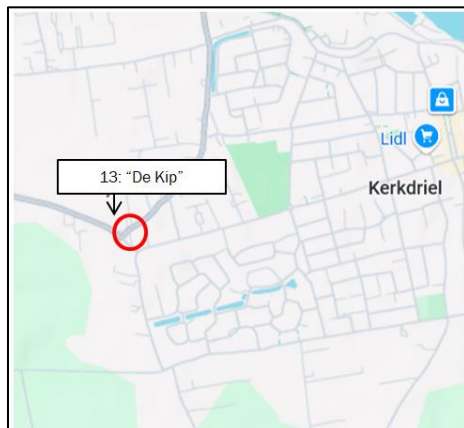
Hiermee eindigt de Ton Koops beeldenroute. Hopelijk heeft u heeft een goed beeld kunnen vormen van de stijlontwikkeling die Ton Koops door de jaren heen heeft doorgemaakt. Bovendien hopen wij dat u gecharmeerd bent geworden van dit rivierengebied met zijn uiterwaarden, ruimte, licht en prachtige lichten. Een plek die voor Ton Koops zowel bewust als onbewust een bron van inspiratie was.

Bijlage beeldenroute.

Aalst – Kerkdriel (15 kilometer)

Vanuit de Donkerstraat rijdt u terug naar de Maasdijk. Op deze dijk aangekomen slaat u linksaf richting Nederhemert-Noord. Via de Maasdijk passeert u na een aantal kilometer dit dorpje. De Maasdijk gaat over in de Wellseindsedijk en een paar honderd meter verder in de Slikwelsedijk. Dan komt de dijk uit op een brede weg (N831). Door linksaf te slaan belandt u via Ammerzoden en Hedel in Kerkdriel.

Indien u vanuit het Zuiden ('s-Hertogenbosch e.v.) komt kunt u ook bij afslag 19 van de A2 de tocht beginnen door daar richting Kerkdriel af te slaan. Op de kruising Wordenseweg/Bulkseweg ziet u vervolgens het beeld "de Kip". De grotere versie van dit beeld werd in 1995 door de gemeente Kerkdriel gekocht. Vermeldenswaard is verder dat nagenoeg alle bronzen beelden van Ton Koops, in de bronsgieterij van Willem van Tussenbroek aldaar, zijn gegoten.

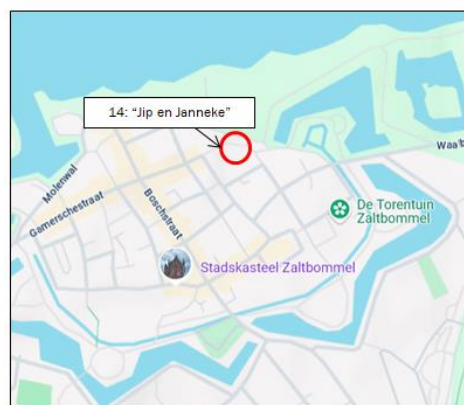

Het ontwerp van dit beeld dateert uit de begin jaren tachtig en is een van de beelden die in klein formaat het meest is verkocht. Tevens staat een tweede exemplaar van dit formaat voor de bedrijf in Luzern (Zwitserland).

Kerkdriel – Zaltbommel (8 kilometer)

Via de Pietersdijk of de Bulkseweg komt u terug op de N831. U gaat rechtsaf richting Zaltbommel. Bij de rotonde volgt u de borden Zaltbommel (N322). U passeert opnieuw de A2 en volgt de borden richting het centrum. Op het marktplein (Gamersestraat) aangekomen kunt u de auto parkeren. De Waalkade waar het beeldje van "Jip en Janneke" staat is namelijk voor auto's moeilijk bereikbaar.

Het beeldje "Jip en Janneke" is gemaakt ter ere van het feit dat tekenares Fiep Westendorp in Zaltbommel is geboren. "Jip en Janneke"

Op de Waalkade heeft u een prachtig uitzicht op de Waal en de brug waarover dichter Martinus Nijhof het gedicht "Ik ging naar Bommel om de brug te zien" heeft geschreven. Tevens is hier alle mogelijkheid om in dit middeleeuwse plaatsje een hapje of drankje te nuttigen.

Zaltbommel – Brakel (15 kilometer)

Fietsers dienen vanaf het marktplein de Gamerschedijk richting Gameren en Brakel te volgen. De brug laat u achter u en u volgt nu tot Brakel de Waal die aan uw rechterhand is gelegen. Als automobilist heeft u de keuze om via de provinciale weg (N322) richting Gameren en Brakel te rijden. Bij de afslag Brakel volgt u de Burgemeester Posweg en slaat u af richting Leerdam (via het veer te bereiken). U volgt deze weg tot u op de dijk bent aangekomen. Hier slaat u rechtsaf en ziet u na ongeveer 50 meter "de Brakelse Vrouw" aan uw rechterhand. U kunt nu verder de korte routebeschrijving weer vervolgen te beginnen bij het traject **Brakel - Giessen**.